

Co kdybychom se vzali?

Jak poznat, že jsme připraveni

ÚVOD

„Dvě srdce, která se milují...“

A kdybychom se vzali? Takto položená otázka se může zdát prostá a snadná. Ale de facto nás upozorňuje na otázku jinou: *Jak můžeme poznat, že jsme na to připraveni?* Láska je největší věcí v životě – taková, kterou si přejeme nejvíc ze všeho: muž a žena jsou stvořeni k tomu, aby milovali a byli milováni, a k tomu, aby jejich láska trvala. Jaká naděje pro život každého z nás: jsem stvořen, abych mohl milovat a být milován! Umělci nepřestávají popisovat lásku, hledají, jak ji vystihnout, jak ji vyzpívat, a každý z nás se dříve či později dá do hledání velké lásky svého života. Protože předem dobře cítí, že milovat a být milován jej činí šťastným a že jeden z klíčů ke štěstí se nalézá zde, ve schopnosti milovat, která se skrývá v nejtajnější hloubce našich srdcí.

Ale dva zamilovaní, kteří se milují a kteří „se našli“, si mohou položit otázku: jak poznat, že už je čas k tomu, abychom se vzali, že jsme připraveni vstoupit do této etapy, po které každý z nás v nitru touží? Co manželství přidá navíc? Jak se změní náš vztah? Bude-me schopni držet slovo? Kolik oprávněných obav dnes ochromuje touhu po trvalém závazku: jsme obklopeni rozvody, vzrůstajícím nebezpečím selhání, zraněními každého z nás, různými nejistotami a podobně.

Manželství je vážná věc: stále zůstává ideálem, který mnoha lidem dává smysl. Ale tento ideál je tak vznešený, že provokuje, děsí, až se člověk může rozhodnout k tomu, že se bez něj obejde, nebo se zařídí způsobem, který jeho smysl pokřiví. Radnice a farnosti, protože si uvědomují tyto nástrahy, nabízejí párům přípravy na manželství, které jsou pro budoucí manžele opravdovou pomocí. Je povzbudivé vidět, kolik mladých snoubenců přiznává, že potřebují, aby byli

na své cestě doprovázení a podporování. Je také povzbudivé vidět, jak se o tuto potřebu starají různé instituce. Někdy však jsou tyto přípravy příliš krátké, příliš spěšné, nebo nepředstavují člověka s jeho skutečnými potřebami, nevidí ho v jeho celistvosti. Stávají se tak pro snoubence zklamáním nebo nepřinesou všechny plody, ve které doufali, když přípravu navštěvovali.

Dnes může dosáhnout délka soužití jednoho páru šedesát až sedmdesát let. Ovšem mnohé z těchto příprav na manželství jsou zredukovány na dva nebo tři večery zaměřené na přijetí páru, pohostění za účelem seznámení a výměny nebo přípravy úředních listin a na zběžné seznámení s obřadem, jde-li o svátostné slavení.

Příprava na manželství však je více než toto všechno: Je to samozřejmě prostor pro formaci, ale především je to prostor pro dovršení dospělosti vlastní i toho druhého. Zamilovaní, kteří se skutečně neznají, ačkoliv jsou už rozhodnuti se vzít, zde učiní překvapivou zkušenost. Starší páry dosvědčují, že si nelze dělat nároky na úplnou znalost druhého. Čím déle se milují, tím více se jeden druhému jeví jako záhada. Je tedy opravdová otázka, zda už známe druhého natolik, abychom se mohli vzít, ale i zda natolik známe sami sebe. Máme takovou chuť, aby to klapalo, aby náš svazek byl úspěšný! Jestli od přípravy na manželství očekáváme jen razítko na radnici nebo v kostele, můžeme se vsadit, že nebudeme na manželství dobře připraveni...

Život manželů je jedno z nejkrásnějších dobrodružství, která existují: manželství je místem lásky, místem daru života a utváření rodiny. Velká většina mladých sní o založení rodiny a o tom, aby tento závazek vytrval. Mají touhu, aby jejich ANO bylo skutečné ANO. Připravit je na manželství znamená dát jim nástroje, aby se jejich láska zakotvila v trvalém svazku a byla vyživována den ze dne malými pozornostmi, které zasahují srdce druhého a umožňují mu cítit se lépe. Pro věřící to také znamená pochopit, jak se jim Boží milost dává pro život lásky, který bude stále otevřenější pro druhého a pro druhé.

Většina dvojic poznala štěstí stabilního manželského života, který se rozvíjel díky trvalé věrnosti. Je tedy dobré osvěžit si pravdu v číslech. Ano, většině manželství to klope. Dotazovaní manželé

říkají, že do toho vkládají mnoho – *uspět v manželství znamená chtít v něm uspět* – a osobně do něj investují. Možná sami načerpali z dlouhé, seriózní přípravy na manželství, která podpořila základy jejich závazku.

Navzdory tomu nemůžeme popřít utrpení související se zvýšeným počtem rozvodů, rozdělenými rodinami a rodinami nově složenými. Mladí zamilovaní či snoubenci zažívají často velký strach: *Nechci, aby moje děti zažily totéž co já*. Kladou si proto následující otázku: Dá se předejít těmto utrpením, těmto bolestným selháním? Může svatba ochránit před možnými chybami?

Ve chvíli, kdy přesně nevíme, co je to manželství nebo vůbec „závazek“, i když je tolik zmatků ve významech slov, tolik soupeřících ideologií, tolik strachů ze selhání a strachu z onoho „dokud nás smrt nerozdělí“, je přesto zřejmé, že touha milovat a být milován je v srdcích mladých i těch méně mladých stále přítomná, naplno zakotvená. Sen založit stabilní manželský pár, který vydrží, s jediným partnerem, s nímž budu sdílet svůj život a založím jednotnou rodinu, je stále na vrcholu hitparády osobních tužeb v hledání pozemského štěstí. A tento sen není utopií. Právě naopak – je možný a přístupný! Svědčí o tom spousta šťastných párů. Ano, žít v manželství není synonymem selhání a nevyhnutelných zranění, ale je to možná realizace jedné z nejhlubších tužeb lidského srdce: darovat svůj život a být milován.

Zároveň se dnes konstatuje, že příprava na manželství se zaměřuje na mladou generaci, která je více zraněná a méně stabilní než kdy předtím. Věk prvního vážného milostného vztahu se odďaluje, zatímco věk prvního polibku a milostných her se snižuje. Délka vzdělávání roste, rovněž ženy studují déle než dříve. Třicátníci, odkojení relativismem, honbou za úspěchem a vším virtuálním a okamžitým, mívají potíže dělat rozhodnutí, trvale se vázat či zastavit se, aby se ohlédli za svou historií i s jejími citovými šrámy. S námahou rozlišují, co je pro ně dobré. A mnohým ani řada milostných zkušeností nepomáhá uvěřit, že opravdová láska je možná. Obvykle žijí ve velkých městech, bývají často velmi schopnými členy vedení podniků a manažery lidských zdrojů a ve vědeckém i technologickém výzkumu pracují na vysoké úrovni, ale ve svém

osobním životě fungují často emotivně, ode zdi ke zdi, bez opravdové dospělosti či moudrosti srdce.

Tato kniha není pouze další pojednání o vztazích mezi mužem a ženou nebo o manželství jako takovém. Těch už existuje mnoho. Nesnaží se ani nahradit průběh přípravy na manželství, jinak tolik důležitý. Je spíše dílem, které chce zřetelně vystihnout klíčovou podstatu závazku, jíž je schopnost závazek přijmout. **Jsem schopen se oženit?** Knížka tedy pomáhá objasnit tyto problémy, případně je promyslet, pokud se objeví. Zahrnuje také již existující doporučení, jak se připravit na manželství: klást si dobré otázky, ať už sami nebo v páru. Obsahuje též důležitá upozornění pro animátory skupin i pro rodiče mladých zamilovaných. Tato knížka se tedy obrací právě tak na páry, pro které je perspektiva manželství ještě poněkud mlhavá (ale již o něm začaly uvažovat), jako na páry, které již zahájily přípravu s úmyslem do manželství vstoupit. Dále se obrací na provázející, kteří pomáhají párům tázat se na jejich vůli a schopnost říct si „ano“ na celý život.

Jak poznat, že je „ten pravý“/„ta pravá“? Jak si být jistý, že se milujeme a že se budeme milovat po celý život? Jak poznat, že jsme připraveni se zavázat, a proč to dělat? Za jakých podmínek?

Mnohé dvojice se scházejí a rozcházejí: zanechává to bolestivé jizvy, které se někdy hojí dlouho a zabraňují tak pokojně navazovat nový vztah.

Někteří se spolu usadí, aby svou lásku vyzkoušeli, a posléze v této situaci znehybní a ustrnou. Jednají tak v dobré víře, protože si myslí, že je to nejlepší způsob rozlišení: spíše soužití vyzkoušet než se do něho ponořit. Ale neoslazuje takový pseudo-závazek budoucnost jejich vzájemného pouta nebo budoucnost pouta s jinou osobou? Nezraňuje případný krach takového společného života o to více, čím více se opírá o mnoho nevyřčeného? *Myslel jsem, že nám půjde žít společně po celý život... Zdálo se mi, žeš mi slíbil... Věřil jsem, že mě miluješ...*

Jiné dvojice očekávají příchod dětí, aby teprve pak zvažovaly svatbu. Nevědomky tak na ně přenáší velkou zodpovědnost, když přijdou těžkosti v manželství.

Další často volí manželství pod nátlakem své rodiny, protože se dítě nečekaně už hlásí k životu. Ale jsou to skutečně podmínky pro to, aby se rozhodli pokojně, svobodně a bez nátlaku?

Mnoho lidí si nakonec láme nad manželstvím hlavu, aniž by opravdu pochopili, co to vlastně manželství je. Stvrzení mého pocitu? Oficiální uznání vztahu? Právo žít pod jednou střechou? Počátek řízení společných věcí? Příležitost ke grandiózní slavnosti, jakou od nás očekává společnost? Povolení konečně aktivně prožívat sexualitu?

Jindy může velmi silná touha založit rodinu, stát se dospělým, otcem či matkou, pobízet k manželství, které se tak stane příležitostí utéct před svou vlastní rodinou. Není pak toto manželství volbou spíše kvůli druhým než kvůli manželství samotnému?

Některé přípravy na manželství, při nichž se nemluví o lidsky dospělém vztahu mezi tímto konkrétním mužem a touto konkrétní ženou, se omezují na rozpravu o víře a evangeliu a vzdalují se od skutečných nástrah života ve dvou. *Co dělat s naší láskou? Brát ji vážně a nechat růst přijetím závazku a budováním životního díla? Nebo se rozhodnout s ní přestat?*

Láska, která stagnuje, která se neváže, neroste, je láskou, která vadne a může se vyčerpát. Pomocí jakých prostředků může růst, aby se muž a žena obraceli především ne k sobě samým, ale jeden ke druhému? Tomuto společnému obdarovávání se postupně učí. Učí se, že vtělit svou lásku do projektu života ve dvou předpokládá odhodlání a vytrvalost obou stran. Jde o to, sladit „mít rád“ a „pořádk“,¹ dorůst do skutečné radosti: radosti z darování, radosti z přebývání s druhým, radosti dávat se společně rodině, společnosti a, proč ne, církvi.

Láska činí člověka při prvním setkání a na začátku vztahu tak šťastným, že ho může zaslepit, takže nevidí skutečnost: nevidí realitu toho druhého a uskutečnitelnost toho, co zamilovaní zamýšlejí spolu budovat. Někdy se této otázky životního plánu vůbec nedotknou, protože podvědomě cítí, co by mohla spustit. Máme vůbec stejnou představu o partnerství? O rodině? O roli každého z nás?

¹ V originále „amour“ a „toujours“ (pozn. překl.).

Známe očekávání druhého? I svoje vlastní očekávání? Na počátku společného života dává vášnivá láska pocit všemocnosti: věří, že sama může řešit všechny problémy nebo má tendenci je vymazat, odložit jejich řešení na později: těžkosti identity, nejistoty, nedospělosti, úcty k sobě, přijetí odlišnosti, řešení rozdílů a frustrací... Mladí zamilovaní se domnívají, že páry, které se rozvedly, se nemohly milovat tak, jako se milují oni teď. Jen těžko si dovedou představit, že jejich rodiče nebo jiní starší lidé mohli být mladí a mít se stejně rádi.

Tato počáteční láska mezi mladým mužem a mladou ženou je krásná: potřebuje uznání, obdiv a podporu. Je hybnou silou utváření vztahu, který mezi nimi existuje, pouta, které se jednoho dne může stát manželským, pokud se tak rozhodnou. Zamilovanost ještě nevytváří pár. Nemůže mu být základem vzájemného vztahu, i když je jeho spouštědlem. Proto zamilovaní tolik potřebují být doprovázeni, aby měli zpětnou vazbu, která jim pomůže pravdivě nahlédnout svůj vztah a vtělit ho do svého plánu života ve dvou. Je třeba, aby si dali práci a přestali si idealizovat sebe, toho druhého a společné „my“, aby mohli vstoupit do pravdy: pravdy o sobě, o druhém a o svém vztahu. Pak je možné vtělit tuto lásku do opravdového plánu života, který nabízí, že se oba angažují po boku druhého, do plánu života, který lásku „udrží“, podporuje ji a dá jí vytrvat.

Proto je třeba si uvědomit: Nelze milovat nic než to, co známe, a nelze vybudovat nic než to, co se rozhodneme vybudovat. Ačkoli zákruty života změní počáteční plán, nic naplat: Společně jsme nabrali směr, položili jsme základy a určili si priority. V takto postaveném rámci citového bezpečí manželů může láska růst, rozvíjet se, přetvářet, stát se plodnou a otevřít se dávání života. To je tedy svatba: lidské ustanovení, které uznává a chrání rodinnou buňku určenou jako základ naší společnosti již po tisíciletí.

Manželství je vzrušující dobrodružství, které předpokládá, že dva partneři poctivě probrali otázky, které mohou vyvstat, a svobodně na ně odpověděli. Konstatujeme, že tak učinili upřímně, protože dostali potřebnou podporu a také nutné objasnění, které neváhá odhalit i často skryté problémy.

V tomto díle se soustředíme na humanitní vědy, které na lidskou lásku přinesly určitý doplňující pohled k Božímu slovu. Naše antropologie bude nicméně rezolutně biblická, přestože se obrací ke každému. Realita lásky je řádu přirozeného, tak jak ji Bůh zamýšlel od počátku. Záleží na nás, zda přijmeme, že byla pozvednuta k důstojnosti svátosti, je-li to naše přesvědčení. Zde se zaměříme na svobodu muže a ženy.

Hlavním cílem této knihy je pomoci mladým i méně mladým přemýšlet nad jejich rodící se láskou, aby poznali, čím tato láska poutá jednoho ke druhému, čím je k sobě váže i tváří v tvář celé okolní společnosti. Ti, kdo vedou manželskou přípravu, jsou často svědky autentické lidské lásky. Pokouší se přivést zamilované k tomu, aby viděli, co od nich tato pocíťovaná, zakoušená láska vyžaduje. Protože láska je vpravdě vyžadující. „*Přichází z větší dálky než já; jsem jejím příjemcem, aniž bych nějak moc chápala jak, ale stávám se zodpovědnou za to, co jsem přijala. A stávám se také zodpovědnou za toho, kterého miluji,*“ řekla správně jedna mladá dívka.

Láska v člověku působí, že chce dobro pro milovanou osobu, pudí ho k tomu, aby pro ni udělal vše. Čím víc známe druhého, jeho potřeby, touhy, naděje, silné a slabé stránky, tím víc je možné být mu po boku, vyslechnout ho, nabídnout mu podporu, laskavost, něhu, kterou potřebuje, aby postupoval kupředu.

Před podáním žádosti o uzavření manželství nebo během přípravy na sňatek jsme vyzváni, abychom ověřili pevnost pilířů tohoto závazku a nabídli klíče k jejich rozlišení. Příprava na manželství se tedy nevyčerpá podáním nějakého intelektuálního výkladu o manželství, nebo dokonce o víře. Spočívá svým způsobem v tomto tázání:

- Jsem schopen požádat o ruku tu, kterou miluji?
- Jsem schopna přijmout žádost druhého?
- Jsem schopen/schopna zavázat se své snoubence / svému snoubenci na celý život?

Položit si tyto otázky znamená pro snoubence přijmout skutečnou konfrontaci s tímto rozlišením (které jim může někdy nahnat strach): *Máme slabosti, různé útrapy, ba i zranění, která nás oslabují a která by nám mohla zabránit v manželství?* Nebo naopak: *Jsme*

dostatečně pevní, aby pro nás mělo naše manželství smysl a stalo se novým motorem pro naši lásku? Tento požadavek osvobozuje mladé snoubence a všechny ty, kteří je tím či oním způsobem doprovázejí k manželství.

Naše kniha je tedy reflexí pro mladé (a méně mladé), kteří se milují a chtějí dát své lásce trvání, budoucnost nebo kteří si kladou otázku, zda to vůbec mají udělat. Je napsaná **na základě zkušeností s doprovázením mladých, snoubenců a manželů s problémy**. Napsal ji kněz, který je specialista na otázky neplatnosti manželství a je zároveň manželský poradce, terapeut párů a rodin. Je navržen jako cesta, která pomůže jak těm, kteří prožívají milostný vztah, tak těm, kteří se s nimi setkají (kněží, doprovodným párům, rodičům), aby společně dospěli k dobrému rozhodnutí.

Kapitola 1

CO JE TO LÁSKA?

Pouhý cit, nebo mnohem víc?

Pokládat si otázku po lidské lásce znamená ptát se: *Co je to milovat? Co znamená být milován? Jak milovat druhého?* Přiznejme si, že tato otázka zdaleka není jednoduchá: definovat lásku není snadná věc. Kdybychom si provedli průzkum ohledně definice lásky, na co bychom přišli? Každý by ji vysvětloval svým způsobem, na základě své vlastní zkušenosti a pravděpodobně by vycházel ze způsobu, jakým byl sám milován: tělesnými smysly nebo vyjadřováním pocitu, vjemu, přitažlivosti. Ti nejromantičtější vidí lásku jako onen pocit, „který jim rozechvívá srdce.“ Ti intelektuálněji založení ji popisují výrazy jako „sdílení, sžití, fyzická či intelektuální přitažlivost, společné zájmy, stejné hledání pravdy“. Někteří také vidí lásku jako darování sebe sama či ochotu zapomenout na sebe. Jiní ji nakonec definují jako sexuální úkon (odtud výraz: milovat se).

Jistě to vše nějak lásku definuje, ale jen částečně. Jak tedy opravdu definovat lásku? Abychom to dokázali, podívejme se hlouběji, kým je člověk. Člověk je vlastně sám v sobě souhrnem několika dichotomií: je rozdělen podle různých aspektů svého života – citového, rodinného, profesionálního, společenského – jako by mezi nimi nebyla žádná spojitost. A stejným způsobem se v intimní oblasti odděluje život intelektuální, citový a sexuální. Může být někdo dokonale výkonný v práci, přestože jeho citový život nefunguje, jak má? Může být někdo dokonale výkonný intelektuálně, když jeho tělo trpí? Jsme tu svědky „zduševnění“ člověka, je zredukován na své vášně, své pudy, city, afekty. To podstatné je zapomenuto.

Když máme mluvit o lásce a její kráse, tím se rozumí její tělesná stránka, tedy sexualita (srov. kapitola 5), je třeba mluvit o tom, co je základem rozdílu mezi námi a zvířaty. Zvířata totiž jedí, když pocítí hlad, pijí, když mají žízeň, a samci kopulují se samicemi, když jim to přikazují hormony. Lze v tomto případě mluvit o lásce?

Podstatnou odlišností člověka od zvířete je jeho inteligence a svobodná vůle, jakož i uspořádání jeho těla. Pokud bychom zredukovali lásku a sexualitu na tělesný pud, snížili bychom jednoduše člověka na úroveň zvířete. To by znamenalo zapomenout, že člověk má sice samozřejmě tělo, ale má zejména mozek, který poroučí, a srdce, které ho vede. Pokaždé, kdy i v maličkostech neustupujeme svému pudu, ovládáme své tělo. Nevrhnu se přece na první tabulku čokolády, kterou najdu. Nevyprázdním celou láhev whisky pod záminkou, že mám žízeň a že je to jediné pití, které mám po ruce. Oproti zvířatům jsem schopen se postit, když mě o to doktor požádá kvůli tomu či onomu vyšetření nebo pokud se pro půst rozhodnu z náboženských důvodů. Jsem také schopen vypít skleničku s přáteli, ačkoli nemám žízeň, a to pro potěšení ze společnosti přátel. Tělo zkrátka nemá svou vlastní autonomii. Jím a piji, když o tom JÁ rozhodnu. I má citovost tedy bude podřízena z části MÉ vůli a MÉMU rozumu, které JÁ řídím.

Tělo žije a jedná ve spojení s hlavou a srdcem – to nemůže nikdo popřít. Jinak řečeno, muž a žena neprožívají své smysly jinak než skrze svůj rozum a svou inteligenci, nikdy způsobem výhradně tělesným, čistě citovým, jak se to občas říká. Jejich inteligence a jejich srdce je nesou mnohem dále, než je prosté zakoušení sebe sama. Jejich smyslové potěšení, není-li instinktivní odpovědí na pud, obsahuje duchovní radost, která je přesahuje, radost větší a často skrytou. V tom se lidé liší od zvířat.

Učiňme malou odbočku a dejme slovo filozofu Fabriceovi Hadjadjovi: „Rozdíl ve vidění, sluchu a dotyku mě ovlivňuje v tom, jak vnímám. Vidět sklípkana pod sklenicí a hladit ho ukazovákem není stejná věc. (...) Když se dotknu ženy, není to samozřejmě stejné, jako bych se dotkl nějaké věci nebo zvířete. Její tělo, které pocítuji a díky kterému cítím sebe, zároveň také pocítuje mě a tím cítí samo sebe. Naše ruce a rty si odpovídají a odhalují si vzájemně své obry-

sy. Objetí modeluje naši hlínu k obrazu toho dne, kdy vyšla z prstů Božích.“²

To je jedna z velkých odlišností člověka od zvířat. Dotyk pro zvíře nic neznamená. Když pohladím po zádech kočku, je to pro ni jen pouhý vjem: nic z tohoto vjemu intelektuálně nevyvodí, jakkoli by byl příjemný. Ovšem u člověka platí, že je dotyk více než jiné smyslové vjemy záležitostí naší interpretace. Pohazení lze pocítovat jako něžné gesto... nebo jako začátek násilí. Naše těla žijí toliko v součinnosti s naším srdcem, naší pamětí a naší inteligencí, které společně interpretují všechny podněty a pocity. Nejdříve ty naše, posléze pocity těch druhých. Stačí se podívat znovu na sexualitu, abychom se o tom přesvědčili: hypofýza, tato malá žláza, která produkuje pohlavní hormony, se nachází na spodině mozku, v místě našich vzpomínek, pocitů a emocí. Také všech našich myšlenek. A jsem schopen svobody navzdory svým hormonům!

Kvůli tomuto skutečnému rozdílu mezi člověkem a zvířetem Beaumarchais řekl: „Pít bez žízně a milovat se v každý čas, mada-me, jen to nás odlišuje od ostatních zvířat.“³ U člověka je zkrátka všechno fyzické, tělesné zároveň duchovní, ve smyslu duše se všemi jejími komponenty. Protikladně k Nietzsche, který tvrdil: „Jsem v celku pouze tělo a nic nad to“, se zdá být evidentní, že člověk není prostě redukován pouze na svou tělesnost, ale že v každém z jeho počítků mají své slovo rozum a vůle. A skutečně, „čím méně je (vztah) duchovní, tím méně (bude) fyzický“⁴.

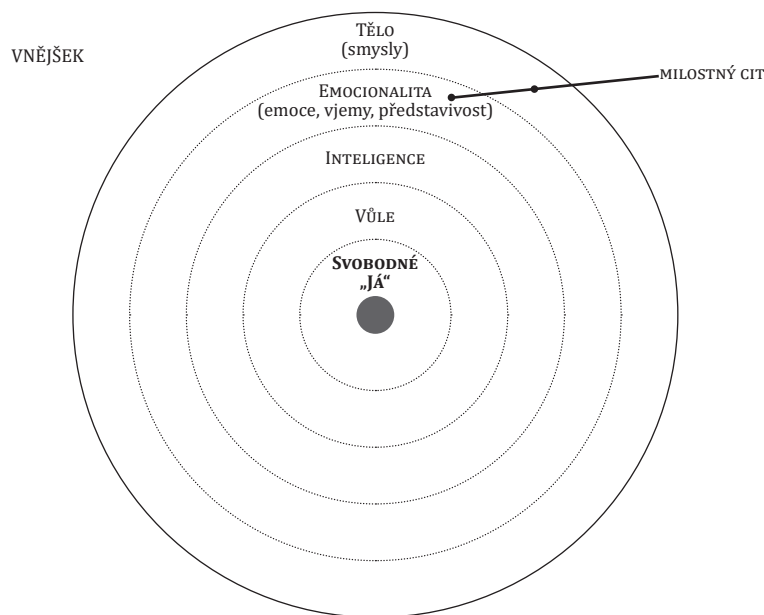
I. Z čeho jsou muž a žena uhněteni?

Abychom dobře pochopili, co je láska, můžeme se vrátit k lidským schopnostem: z čeho je člověk tvořen?

² HADJADJ, Fabrice. *La profondeur des sexes: pour une mystique de la chair*. Paris, Seuil 2008, str. 88.

³ BEAUMARCHAIS, Pierre-Augustin Caron de. *Figarova svatba*, obraz I., scéna 21.

⁴ HADJADJ, Fabrice. *La profondeur des sexes: pour une mystique de la chair*. Paris, Seuil 2008, str. 61.

Vezměme si opět příklad hladu, je člověk jen svým břichem? Je omezen na informace ze svého žaludku? Když má hlad pes, jde hledat potravu a jíst. Zvíře se chová pudově, bez inteligence a vůle. Má instinkt a pud: hledá, jak uklidnit stůj co stůj toto puzení. Přes své ustrojení pes zůstává pudový, protože samo ustrojení je pudové: zvíře odpovídá na podněty úkonem naučeným z paměti.

A člověk? Časopisy, reklamy a zrovna tak hudba jsou plné podnětů, které nás volají k pudové konzumaci. Ale jsme redukováni jen na to?

Vyjádríme si člověka soustřednými kruhy (srov. obrázek výše), kterými popíšeme to, co nazýváme „oblasti bytí“.⁵ První oblast je tělo člověka, které má svou určitou autonomní biologickou aktivitu: dýchá, bije mu srdce, udržuje se v rovnováze, má hlad, cítí zimu. Tyto fyziologické pochody člověk nekontroluje, ale vnímá je nezávisle na vůli. Jsou to tělesné pudy, elektrické proudy, které procházejí tělem z jednoho orgánu do druhého a procházejí mozkem.

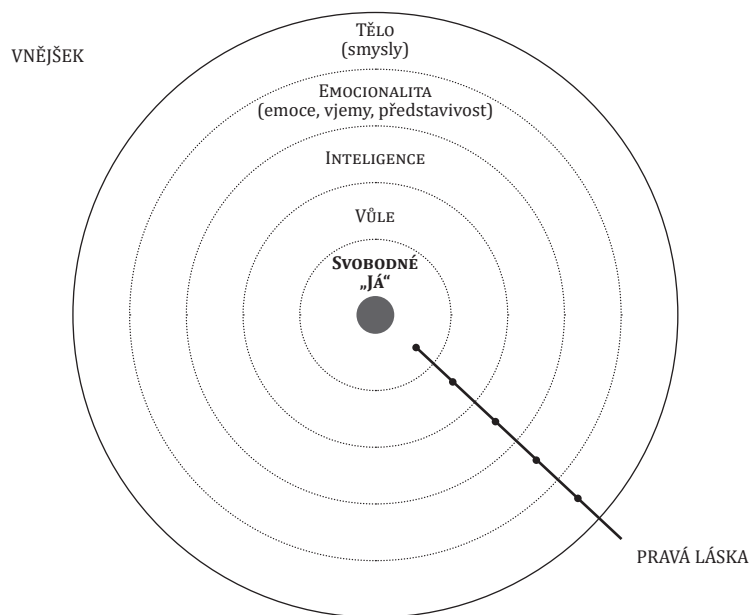
⁵ Jsou popsány velmi jednoduše. Nepředstíráme zde filozofické či psychologické ambice.

Tyto nervové impulzy jsou pojmenovány, popsány a analyzovány mozkem. Jsou to klasicky všechny naše smysly: sluch, zrak, čich, chuť a hmat. K tomu je třeba připojit různé pocity spojené s naším tělem: hlad, zima či teplo, bolest, radost, znechucení atd. Například bolest je tělesný vjem, fyziologická reakce nervového systému na nějaký podnět. Utrpení je už bolest, kterou svou inteligencí interpretujeme.

Emocionalita člověka je navíc vázaná na psychiku: to jsou emoce a pocity. Emoce je primární, má dopad na tělo. Cit je propracovanější, více promyšlená emoce, která se odkazuje na paměť nebo na představivost. A je také trvalejší. Na svém citu můžeme pracovat, hůře to jde s naší emocí! Například strach pociťujeme v těle: *Třesu se jako osika... Jsem zkamenělý strachy...* Strach patří mezi základní emoce, které pociťujeme, jsou často iracionální a mohou v nás být pohřbeny či uzamčeny (stejně jako hněv, radost, smutek, veselí). City jsou směsicí poznáných, pojmenovaných emocí, neboť jsou přinášeny zkušeností, pamětí, představivostí a inteligencí. Tak například životní zkušenost strachu z velmi autoritativního otce nebo učitele se u člověka v případě opakování podobné situace přenesou: protože se obává prožití stejné hrůzy, najde si způsob, jak se dané hrozbě přizpůsobit nebo vyhnout.

Člověk má také inteligenci. Svým rozumem chápe svět, který ho obklopuje, snaží se mu rozumět a přiřazuje slova svým pozitivním či negativním pocitům vůči událostem, které se ho dotýkají. Nestačí mu jen je pociťovat. Potřebuje zároveň, aby mohl popsat a sdělit, co cítil, aby našel dobrá řešení, aby mohl být utišen, ujištěn, aby se poučil ze zkušenosti. Převod do slov a použití jazyka umožňují interakci mezi tělem, emocemi a duševním poznáním, to znamená záměrem člověka. Co udělá s podněty, které jednou rozšířoval a pochopil? Nezbyvá mu než je zahrnout do svého příběhu, do vztahů podřízených jeho systému hodnot, v souladu s jeho životním příběhem.

Proto má člověk vůli, která udává směr. Mohu mít hlad a spatřit před sebou ve výkladní skříni obchodu ovoce: můj rozum mi připomíná, že to ovoce mi nepatří a má vůle se rozhodne si ho nevzít. Tato lidská vůle není zcela stejná jako ta zvířecí. Zvíře má

také svou vůli určitého druhu. Rozhoduje určité věci, ale ne svobodně jako člověk. Ve stejné situaci se zvíře pohnuté svou vůlí přiblíží k potravě a sežere ji. Zvíře se hýbe instinktivně. Můžeme ho případně vycvičit, aby nejedlo, ale není na rozdíl od člověka svobodné v tom, zda jíst či nejíst.

Lidská vůle člověka vede, aby se rozhodoval svobodně a ne pouze instinktivně: spatří-li ovoce, může si vybrat, zda si ho vezme a sní, aby ukojil svůj hlad, nebo ne. I ohledně svého pocitu či emoce mám vlastní vůli, vlastní svobodu: mohu se rozhodnout zůstat při svém hladu, nebo ho uspokojit – podle záměru, který mám, nebo podle projektu, který jsem si vytyčil.

Duševní schopnosti nakonec odlišují člověka od zvířete. Ale tato odlišnost jde ještě dál. Člověk může ve své svobodě přidat smysl, cíl svému jednání. Díky kultuře, historii, smyslu pro dobu a konečnost, díky víře hledá náš rozum pravdu, dobro a krásu. To vše je vlastní člověku. Zvířata přece například pravdu nevyhledávají. Jistě mají určitou inteligenci: zvířata používají kameny jako nástroje, aby se nakrmila; jiné prokazují rafinovanost a lstivost při lovení.

Ale tato inteligence není stejného řádu jako duševní inteligence člověka, který zkoordinoval všechny oblasti svého bytí a může tak vykonávat svobodné činy.

V centru všech těchto oblastí se nachází JÁ, které vykonává svobodné činy: to je opravdu jedinečná charakteristika člověka, která ho činí velikým.

Projevování mé svobody mi dovoluje volit pro sebe to nejlepší, co svou inteligencí rozeznám a uvádím to v čin, čímž kráčím k cíli, který jsem zvolil svou vůlí. To zahrnuje přijetí prostředků k uskutečnění konkrétních rozhodnutí, stejně jako různých odmítnutí: ne všechny volby jsou pro mě dobré, a zvolím-li jedno řešení, opačná řešení odvrhnuji. Tento proces ovlivňuje moje tělo, mou emocionalitu, můj rozum a inteligenci ve stejné chvíli jako moje vůle.

II. Lidská harmonie, která se rozvíjí

Představené schéma sleduje psychomotorický rozvoj dítěte, který se tvoří postupným rozvinutím oblastí v tomto řádu, až se pomaličku sjednotí. Zjednodušeně řečeno, každé malé dítě komunikuje nejdříve svým tělem: má hlad, je mu zima nebo horko, něco ho bolí, pláče. Možnosti interakce jsou velmi omezené. Posléze objevuje svou citovost, nejdříve velmi emocionální, následně i v řádu pocitů: někoho rozpozná nebo ne (ještě to není poznatelné, ale jedinečně pocíitelné), má strach, naučí se rozpoznat svůj hlad nebo svou žízeň. Když povyroste, naučí se žít rovněž se svým rozumem: objevuje, že slova dávají smysl (zprvu se učí opakováním: říká „táta“ nebo „máma“, aniž by dobře pochopilo koncept řeči). Naučí se také označovat slovy své pocity a afekty: *Mám tě rád. Jsi zlý.*

Tato inteligence mu nakonec dovolí vstoupit do mravního zákona: některé věci jsou dobré, jiné jsou špatné. Ale i když se to naučí rozumově, není ještě zcela svobodné, aby si vybralo a rozlišilo samo od sebe, co je pro něj dobré. Jeho inteligence není dostatečně vyzrálá, jeho vůle ještě není dost silná. Příkladné je to u dospívajících: jejich teoretické poznání věcí se již zdá dostatečné, ale jejich vůle je někdy, neřkuli často, velmi slabá.

láska, která neroste, je láska, které hrozí vyhasnutí! Otázky uvedené v této knize mohou být znova kladeny o samotě nebo společně po celou dobu manželského života. Protože se každý vyvíjí, i druhý je provokován k vývoji; mluvíme o „tanci páru“, který se samozřejmě otevírá i třetímu: dítěti, ale také druhým a Bohu. Každá forma plodnosti dovoluje páru svědčit o nesmírné lásce Boha, který se dává a opětovně dává, aniž by se někdy vyčerpal.

- **Bezprostřední příprava.** Je to příprava na slavení a vyplnění snubního protokolu.

Na konci této knížky můžeme být v pokušení se zeptat: není ten manželský život bláznovství? No možná ano, radostně věříme, že je to tak! Nicméně náš svět nikdy nepostoupil kupředu s vlažnými a rozumnými, ale spíše s vášnivými a bláznivě nadšenými. Všem, kteří se vydali na toto krásné dobrodružství manželské lásky, nebo si kladou otázku, zda se na něj pustit, chceme říct: *Dobrý vítr! Napněte plachty! Držte kurz!* Vítr je vždy příznivý tomu, kdo ví, kam vane. I když jsou to někdy bouřky...

Darování sebe samého bude vždy něco iracionálního, ale tím lépe! **Jen za tuto cenu napodobujeme lásku samotného Pána. V ní je pravá Radost.**

OBSAH

Předmluva	5
Úvod	
„DVĚ SRDCE, KTERÁ SE MILUJÍ...“	9
Kapitola 1	
CO JE TO LÁSKA?	17
I. Z čeho jsou muž a žena uhněteni?	19
II. Lidská harmonie, která se rozvíjí.....	23
III. Moje reakce vzhledem k vnějším událostem: být svobodný	24
IV. Několik upřesnění	27
Kapitola 2	
VZTAH JE TŘEBA BUDOVAT	31
I. Setkání, volba lásky	32
II. Co znamená být dvojicí?.....	38
III. Identita partnerů	56
Kapitola 3	
JE MÉ ROZHODNUTÍ SVOBODNÉ A BEZ NÁTĽAKU?.....	59
I. Svoboda ve vztahu k rodinám a rodinným vazbám	60
II. Osobní a psychická svoboda.....	64

III. Svoboda k sebeurčení a k dodržení slova.....	67
IV. Svoboda k závazku a založení rodiny.....	69
V. Svoboda a pravda ve vztahu k patologiím.....	70
VI. Morální svoboda.....	71
VII. Postoupit dále: jaká jsou má osobní zranění?.....	72

Kapitola 4

PILÍŘE ZÁVAZKU: „ANO, CHCI TĚ MILOVAT!“.....	81
I. Teoretická znalost manželství: inteligence nestačí.....	81
II. Milovat na celý život: „Ano, já to chci!“.....	85
III. Chtít stále dobro druhého.....	86
IV. „Přijímám tě za manžela/manželku a slibuji, že ti zachovám lásku, úctu a věrnost až do smrti.“.....	91

Kapitola 5

MLUVME O SEXU!.....	97
I. Sexualita se týká celé naší osoby.....	97
II. Tělesná a sexuální intimita mezi manželi.....	101
III. Proč jsou někdy první sexuální vztahy zklamáním?.....	104
IV. Minulost nebo zvyky, které zatěžují sexualitu.....	108
V. Co znamená „prožívat cudnost“ mezi snoubenci?.....	112
VI. Proč být „otevřený životu“?.....	115

Kapitola 6

A BŮH VE VŠECH TĚCHTO ZÁLEŽITOSTECH?.....	119
I. Svátost manželství.....	119
II. Nechtějte všechno spiritualizovat!.....	124
III. Naučit se společné modlitbě.....	125
IV. Jděme o něco hlouběji.....	129

Kapitola 7

„TATI, MAMI, NECHTE MĚ JÍT!“.....	139
I. „Opustíš svého otce i svou matku“.....	139
II. Otázka peněz.....	141
III. Zásnuby.....	143

Kapitola 8

PRAKTICKÉ RADY, JAK SE PŘIPRAVIT NA SVATBU.....	147
I. Mít opravdovou přípravu na manželství.....	147
II. Různé „typy“ svatby.....	152
III. Katolický svatební obřad.....	154
IV. Malé praktické rady.....	155

Závěr

„MANŽELSKÝ SVAZEK“.....	159
-------------------------	-----